

Haber-Yorum

İran ve Amerika ile Müzakereler!

Haber:

İran'ın Dini Lideri Ayetullah Ali Hamaney Salı günü ABD ile yapılan son görüşmelerden duyduğu memnuniyeti dile getirerek İran'ın pozisyonuna güven duyduğunu ancak ABD'nin niyetleri konusunda şüphe uyandırdığını vurguladı.

Yorum:

Birincisi: İran, Amerika için büyük bir hayati çıkardır; nasıl olmasın ki; zira İran, Amerika'nın Afganistan ve Irak'ı işgal etmesine, Şam'daki ajanını korumasına imkan sağlamış, ümmetin karşısında durmuş ve ona yönelik hizmette kan ve onuru ihlal etmiştir; bu ise İran'a yönelik bir suçlama değildir, bilakis eski Cumhurbaşkanı Haşimi Rafsancani başta olmak üzere kendi liderlerinin itiraflarıdır.

İkincisi: Amerika'nın İran'a olan ihtiyacı, bölgesel güçlerin yükselişinden sonra -yani Amerika'nın Arap Baharı'nda İran'a büyük bir rol vermesinden sonra- azalmış ve bu da İran'ı önemli ölçüde sınırlandırmayı ve nükleer dosya, kollarını bırakması ve aynı şekilde Gazze savaşındaki utanç verici tutumu gibi çeşitli dosyalar ve önemli konularda İran'a güçlü bir şekilde baskı yapmayı düşünmesine neden olmuştur. Ayrıca İran üzerindeki yaptırımların etkisini istismar edip İran'ı aşırı derecede zayıflatarak Amerika'nın bütün şartlarını kabul etmeye meyleder hale getirmesinin yanı sıra Ruhani ve Cevad Zarif akımı da İran'ın içinde bulunduğu kötü durumu istismar ederek dışarıyla ilişki kurulmadığı takdirde İran'ın "kalıcı bir gerilemeyle karşı karşıya kalacağını" söylemiştir; bu nedenle kültürel dönüşümü, akılcılığın yayılmasını ve uluslararası sistemin doğasına ilişkin ortak bir anlayışa ulaşılmasını gerektiren ulusal bir stratejiye ihtiyaç duymuştur.

Ruhani akımının ideologlarının, yabancı yatırımı ilerlemenin bir şartı olarak ortaya koydukları ve yaptırımların İran halkı üzerindeki etkilerinin göz ardı edilemeyeceği de açıktır. Tahran Üniversitesi'nde Azam Rajabi tarafından yürütülen "Yaptırımların İnsanların Sosyal Refahı Üzerindeki Etkisi" başlıklı yüksek lisans araştırmasının temel amacı, ekonomik yaptırımların insanların refahı üzerindeki etkisinin incelenmesi olup çalışmanın konusu da Tahran'da yaşayan aileler olmuş ve bu ailenin geçimini sağlayan kişi hedef alınmıştır. Nitekim sonuçlar, yaptırımlar sonrasında insanların yaşam koşullarının kötüleştiğini, satın alma güçlerinin ve gelirlerinin azaldığını, bazı mallara erişim miktarının zorlaştığını, sağlık ve tıbbi durumlarının yanı sıra kalitesinin de yaptırımlar öncesine göre daha da gerilediğini ortaya çıkarmıştır.

Üçüncüsü: Trump, Yahudi varlığının Amerika adına askeri eylemde bulunabileceği tehdidi altında, İran'a "Koşulsuz olarak müzakere edelim"

şeklinde birçok mesajlar göndermiştir; bu yüzden İranlı liderlerin uyumsuzluk açıklamalarına rağmen Umman'daki müzakerelere büyük tavizlerle geldiler ki Trump bunun tamamen farkında olduğu gibi aynı şekilde İran'ın, izolasyondan çıkmaya ve yaptırımların kaldırılmasına ihtiyaç duyduğunun ve İran'a yönelik askeri eylemlerin tehlikesinin de farkındadır. Nitekim İran'ın son olaylardan sonra Lübnan'daki partisini terk etmesinin ne kadar aşağılık bir davranış olduğu herkes tarafından açıkça görülmüştür.

Dolayısıyla İran, her ne pahasına olursa olsun içine düştüğü çıkmazdan kurtulmak isteyerek müzakerelere gelmiştir; nitekim daha önce Barak Obama döneminde nükleer anlaşma konusunda da aşağılayıcı tavizler vermişti; hatta dini lider şöyle bir fetva bile yayınlamıştı; (Ülkem, nükleer teknolojiye sahip olmasına rağmen İslam şeriatının haram kıldığı nükleer silahları üretmeye veya kullanmaya kesinlikle teşebbüs etmemiştir; ayrıca İran'ın nükleer silah geliştirme adımını atabileceğini ancak bunların kullanımının haram olması nedeniyle bunu yapmayacağını vurgulamıştır).

Görünen o ki İran, önümüzdeki müzakerelerde Trump'a aşağılayıcı ve tehlikeli tavizler sunacaktır; Trump ise hem kendi propagandası ve partisinin amaçları doğrultusunda İran dosyasında zafer elde edebilmek, hem de ülkesinde Yahudilerle akidevi olarak aynı fikirleri paylaşan ve bu nedenle onları siyasi düşüncelerden daha güçlü kılan geniş tabanını yanına çekebilmek için ilk anlaşmayı askıya almıştır.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Hasan Hamdan